

SUMMARY

The approach of the theme VIRTUE AND SIN IN THE LIGHT OF THE OLD TESTAMENT is relevant by enrolling itself in an effort to highlight the answer of the Orthodox Church to the multiple and manifold treacherous challenges of the postmodernism. The postmodernism is complex and tragic in its desperate attempt to limit its own dissolutions. The approach is also a stage to a metamorphic redefinition often inaccessible to ordinary human knowledge.

Organically belonging to the theological realm, not only by the scale of the research subject, but also through the personnel present in the culture and in the human civilization considering the phenomenon of the awareness of being sinful in the social field, and implicitly within the ecclesial branch, the solution or the solutions given here are a desired entelechy of the very reason of being a missionary and also a confessor priest. Therefore, with a natural availability, this work can be harnessed to the cognitive level mainly by reasoned answers expounded with a major literature, useful to any research or thoroughgoing study of a scholastic level.

In principle, according to the *Abbreviations and Introduction*, in the *Debate* of the subject of the research work I structured the work into six chapters, as it follows:

In the first chapter (I), I considered necessary to introduce a *Background of an epistemological profile (The Aim and the Frame of the Work, Working Method and The Relevance of the work in the current context of the Romanian Orthodox Church)*, and in the chapter (II), entitled *Preliminary Data about Virtue and Sin*, I tried to emphasize the importance of the virtue in the evolution of the human culture and civilization, for life par excellence, starting from its divine foundation revealed in the letter of the Holy Scripture. I approached this relevant aspect through the following subsections: (II.1) *Etymology and details of the origin of the virtue* in which I presented the dynamics and the hermeneutics of this concept at the confluence of the faith with the ethics and the philosophy of different eras. The conceptual continuity required as a title and analytical content for the second chapter of the second part (II.2): *The Classification of the virtues - theological and moral*, in which, following the scholarly inherent principles of such an approach, I achieved an ordering according to their ethic religious taxonomy. In the next

subchapter, entitled (II.3) *The Truth - rule of virtuous life in the pre-Christian philosophy*, I do a foray into the philosophical thinking of the dawn of the humanity to approach, from a cognitive point of view, the relativism of the man reported to eternity of God. I also refer to the concept of Truth. The final subchapter (II.4) is named *The relationship between truth and virtue according to the Old Testament* and it contains the keystone of this research paper, when it transforms the truth, valid for the Old Testament, into a metamorphic image of virtue, placing the indubitable equating between them, especially when analyzing the relationship between law and faith.

The next chapter, (III): *The fall of the man into sin or his temporary exit from eternity*, aims to achieve a hermeneutics of the forefathers's sin thus bringing back to light the promised hope of salvation. From a technical standpoint, I structured it as follows: subchapter (III.1) *Preliminary Information*, subchapter (III.2) *Semantic Aspects regarding the notion of sin*, which emphasizes a strictly scientific approach of the Hebrew Semitic polysemics of the notion of sin and the subchapter (III.3): *Biblical and Extra-biblical Testimonies about the sin*, illustrating an undeniable historical reality. According to this, the sin, as a phenomenon, represents a constant whose historicity is no longer a disputed one. Therefore, in the subchapter (III.4): *General considerations about the transience of the sin and its relationship with the temptation*, I try an analytical perspective of this unfortunate tandem, highlighting the psychological stages and its action on the faithful. The last subchapter (III.5): *Universality and the consequences of the sin from a biblical and patristic point of view*, does an analysis structured on two levels: the first is an inherent one, from the perspective of the Orthodox Dogmatic Theology through the medium of Rev. Professor Dumitru Stăniloae who wrote about its effects from a religious and anthropological point of view; the second analytic plan highlights that, from the patristic perspective, under a human degraded environment, the reaction of the Holy Fathers continued and amplified writings of a rare beauty and depth, the cry of alarm and severe criticism of the Prophets of the Old Testament, but it also offers to the faithful solutions of healing of the sin and of all the moral turpitudes that they generate.

Chapter (IV): *Freedom from sin by virtue - a permanence of the Old Testament* tries to conduct a careful analysis of the rebound factors that affect the social, when all

is told the human being, because any manifestation of the sin has multiple and unexpected effects that alters irreversibly his own structure as a bio-psycho-social being. The man gets increasingly degrading valencies in a sad era that seems to have lost its ethical authentic spiritual landmarks. This is because of the alienation from God, the man falls into the sin, remaining a biological and evanescent living - lacking of the dimension and perception of the sacred - the more so since it is recognized universally that man is a synthesis of the cosmos characterized by balance and harmony , valences that sometimes seem irreparably destroyed. Therefore, I treated this analytical synthesis in three chapters, the first from the perspective of biblical history (IV.1) *Virtue and sin in the Prophets* which refers to the phenomenon of sin as experienced and perceived by the Prophets. The next is a chapter of ethical balance, subchapter (IV.2), suggestively called *The Curse - The violation of Divine Commandments would lead to the relinquishment of the virtue*. It captures the punitive aspect of the Fall into sin, followed by the third, an entitled biblical-missionary analysis (IV.3) *Returning to faith and the reacquiring of the virtue*. The Synthetic content of this subchapter transforms the promoting of the faith into a moral-religious education, into the promotion of social philanthropy, into the initiation and supporting of some educational activities for protecting the nature and the environment, into the promotion of the dialogue with other churches and institutions that defend and cultivate the human dignity and the spiritual values sprung from the man's love for God and for the peers, the milestones of a virtuous life.

Chapter (V) entitled: *Old Testament- the fountain of virtue*, is divided into two subsections. The first one is historical-biblical and the title is (V.1) *The Enclosing of the virtue by the sin*, through the image of a seen bondage as a type of the unseen one. It forays in the tumultuous life and history of the peoples of Israel to emphasize the argument of the divine intervention in its evolution, comparing them to repeated falls into sin and idolatry. God's great love takes the form of pedagogical and proportional measures with the depth of people's sins, this fact being also highlighted in the next subchapter (V.2) entitled *The Testimony of the Holy Fathers about virtue and sin*.

Chapter (VI) entitled *The value of virtue and the danger of the sin for Christians today*, makes a comparative analysis from the postmodernism and secularization's point

of view, the analytical approach being dynamically oriented from the scriptural support to the reaction of the Moral Theology and the Orthodox Missiology. This analysis is condensed into five subchapters, which subsumes the scope ecclesial as it follows: **(VI.1)** *The Secularization and Its Negative Influence in favor of virtue and sin*, **(VI.2)** *The Ignorance of virtue and the proliferation of the evil in the modern world* that is the situation from the perspective of the mundane state of the sin and the attitude of ignoring the Christian axiology, followed by a presentation from the perspective of history of the chosen people and the "civilized" modernity regarding **(VI.3)** *The role of the family in the practice of virtue and in the rejection of the sin*. It is followed by a chapter that refers from an adamic point of view to the free will, treated as a fundamental option for life and salvation of the believers: **(VI.4)** *The two paths of the world: one of the life being virtuous and one of the death being sinful*. The subchapter of the eschatological hope: *the Old Adam and Jesus Christ - the New Adam* **(VI.5)**.

Conclusions, followed by *Bibliography* and *Index*, ends, in terms of the inner architectonics, this biblical-theological and missionary endeavor. Scientific analysis, from their evolution in terms of religiosity, is relevant because it emphasizes the elements of rupture and continuity, the sin and the virtue constituting a fundamental concern for any historical time as they make their inevitable toll on the entire system of social relations and moral, religious and spiritual needs of mankind.

The personalization of the world implies that the world is a part of the relationship and the dialogue between God and humanity. On the other hand, from the perspective of the relationship between the image and likeness, this customization must be understood as a process. The first step towards the personalization is the mystery through which the "humanization" of the universe takes place, through the act of human creation, image and likeness of God. Abraham, ancestor and typical representative of Christ, the messianic promise of offspring receives the promise of the long-awaited Follower Who will save, from an objective standpoint, all the people. The reflexive form used in parallel stresses that the receiving of the blessings by both the direct descendants and by all the nations, is not automatically ensured by the fact that they have Abraham as their father.

The Virtue and the Repentance are the keys that open the door of God's mercy and the one of Heaven for every believer. Because of this, the Orthodox spirituality puts a very strong emphasis on them. Without virtue, according to the Holy Fathers, there can be no salvation from sins. The repentance is a constitutive part of the human being and it is present throughout the human history along with sin because sin exists wherever the repentance is present. If this fact cannot be seen to some people, this is not because this virtue does not exist, but because they shut the gates of their soul and they do not let the voice of their conscience go in. This voice ceaselessly keeps on advising to change their life. Making this voice mute, they also close the door and the Holy Spirit, Who maintains the spiritual life, does not enter. Thus, these people spiritually die.

Ignoring the need of repentance, contemporary people get to live a life with nothing apart from the dumb creatures; they live only for pleasure and to gather here - on this earth that passes by - as many goodies as they can and forget, leading such a life, that their true homeland is Heaven and not this world in which we have been sent to cry our sins and to regain God's mercy. Such people despise the words of the Fathers who cried incessantly to all the mankind: "There is everything in Heaven, here - nothing; there is the truth, here - only mirage; there is the peace, here - tormenting worries; there are the contentment, here - nothing but trouble and heartache. You know all this, you've tried them all, but you still stay in the same state of mind and vanity of heart. Do you want to bring Heaven on earth?!" So the human life on earth is either a life of virtue or a life of repentance, which is necessary as long as we were sent here because of sin - the sin of our first parents Adam and Eve. From this it is very clear that the virtue of repentance must underpin the entire life of the Christian, and it must be that continual impulse that tells us incessantly that we have not yet reached the extent acceptable to God, which is true. The higher on the steps of the spiritual life the Saints reached, the greater sinners did they consider themselves .

The repentance is, if I can say so, the cloud that brings the rain on the soil of our soul and thus makes the other virtues fruitful . It is a ceaseless running toward the goal of our life which is the salvation. It is a genuine response of the sinner to the call of God, Who hates the sin very much, but loves the sinner. Because there is no salvation without repentance, the entire Eastern spirituality relentlessly urges the repentance,

which is based on the words of our Lord Jesus Christ, the Savior of the world: *"Repent for the Kingdom of Heavens is at hand"*.

According to the Old Testament books, the sin consists of the man's disobedience to the will and commandments of God, his Master. Even the injustice committed against another human it is also a pity, because it shows a deviation and an opposition against God's will, which requires that man should not do but only what is good: *"Yet you desired faithfulness even in the womb, you taught me wisdom in that secret place."* (Ps.51,6). Before the Fall, Adam was in the state of enlightening of the mind, the second stage of the spiritual life. The Rationality tried to besiege the human mind, it was rebelled against the mind. It tried, by the work of devilish temptation, to interpret the way the man should come to the deification, negating the God's command. In the Holy Scripture, the sin appears as a disobedience and ingratitude to God, crime, insanity, lies, pride, ignoring and offending God, absurdity, guilt, violation of the law, deviation from the moral order. In the gracious order, I added the leaving of God's love and friendship, dishonoring Christ and His Spirit, God's temple desecration. The current interpretation of the sin in the Orthodox faith, is the disease attracting the death (Dn. 12,2). The sin is the loss of the meaning of the existence: a life entirely superficial, material, a life of pleasure, selfish, linked to conflict with others and forgetting God, *"the sin is the transgression of the God's law, that unfulfilled will of God found in His commandments"* (1 John 3,4), which are the expression of God's will. The sin is the transgression of the moral law conscious and free conscious, free or opposite to God's will expressed in the moral law. *"It is a mortal sin (...) but it is a sin which is not mortal"* (1 John 5,16 to 17). But this is about legal, legalistic, on sin as violation of God's law, followed naturally from His punishment. But the reality of sin is the removal of divine and eternal life for which man was created and which naturally is called. Not only sin has consequences universal, but every sin committed, it reflects on the fate of the world. When a *"bodily"* man (1 Co.2,14) commits a sin ,he does not experience in the same way the *"spiritual"* man(1 Co.2,15) feels. A *"fleshly"* man reveals no change in his condition after the sin is committed, because he always remains in the state of a spiritual death, because he has not found the eternal life of the soul . A *"spiritual"* man, on the contrary, whenever a sin is committed, he notices a change in his inner state, a

lessening of grace. Repenting of sins, confessing them to the confessor, he does not want only a simple legal forgiveness, but also an inner transformation to such an extent that he feels a perceptible presence of grace in his soul.

If the baptized have put on Christ (Ga.3,27), Who is the One they put on? God. So he who puts on God, will not understand and will not see Who they put on? The one with a naked body, when he puts on a coat, will feel and see it. But the one with a naked soul does not know God. Only the dead do not feel when they are dressed, and I fear that those who say this are really dead and naked. When a man commits a sin, the man honors himself more than God. It is a selfish concern for yourself. He, who repents sincerely, does not pursue a simple legal forgiveness through absolution, but an inner change, to the extent that he feels the presence of the grace of the Holy Spirit in his soul. The sin and its consequences "is morally a return and a failure of our being from the dignity and a vocation of its original state, a removal of the source of authentic life - God - and a near and living in proximity oppressive darkness, illusions on life, because the sinner does not achieve the lower state and the poor living he has, but on the contrary, he has the belief that this life is real. He perceives the narrowing of his spiritual life through the broadening of his passionate actions. The sin, as shown by one of his names, *ὀφείλημα*, has a legal aspect, because it is a violation of the divine law and it is equal to the contracting of a debt to its Author. (Mt.6,12; 17.23 to 35) The sin defiles the soul of the one who commits it. To be able to understand the relationship between the original sin and the universality of its consequences, on the one hand, and the fruits of Christ's sacrifice for the salvation of all people, on the other hand, St. Apostle Paul draws a parallel antithetical between Adam's disobedience and the obedience of Christ, between the damnation and the death brought to the world by one (Adam) and the grace of justification to eternal life, poured out abundantly upon all believers by Jesus Christ. He states so that "*Therefore, just as sin entered the world through one man, and death through sin, and in this way death came to all people, because all sinned*" (Rom. 5 12-19), so "*For if the many died by the trespass of the one man, how much more did God's grace and the gift that came by the grace of the one man, Jesus Christ, overflow to the many!*" (Rm.5,15 ; 17-21).

As the Apostle Paul states, the death entered the world through the first man's disobedience " *reigned from the time of Adam to the time of Moses, even over those who did not sin by breaking a command, as did Adam*" (Rm.5,14). And the explanation of this situation not to be sought in the guilt and the individual responsibility of everyone, because the death mercilessly reaps the lives of those who died in infancy. They have not started to commit personal sins. But when he asserts about the universality of the consequences of the original sin, Saint Apostle Paul is not concerned with the manner of its transferring, but he also considers the general state of sinfulness, in which ,as direct heirs fallen from Adam, are all his followers and all the people who reached the age of discernment, to confirm his personal sins (Rom. 3, 10-23).

Although the feeling and the virtue of repentance existed before the emergence of Christianity, however, the core was missing. It is about the core of the man's return to God ,that s the Holy Spirit. The repentance in the Old Testament and in the ancient religions was a practical rite and a religious symbol that used to announce, like the rays of the light at dawn, the appearance of the sun. So about the repentance, Saint Paul's famous words are confirmed. He states that the law of the Old Testament was a schoolmaster to Christ. the repentance is a deep and vivid inner sense through which man recognizes each of his sins or, more generally, the state of his sinful, gives it up, asks for forgiveness from God and calls Him for help, showing that in the future, he no longer wants to sin, no longer wants to continue in the remoteness from God, but he wants to return to Him and change his behavior completely.

The Holy Fathers see the repentance as a process of conversion that does not regard only the sin itself ,but also the return to God,the return to the true purpose of the man. From the point of view of the Orthodox spirituality, in the repentance the future is important and not the past. If the sin brought death: "*The wages of sin is death*" (Rom. 6:23), then the repentance must bring life and Resurrection.The death brought by the sin is, on the one hand, "life" lived out of the communion with God and the life brought by repentance is to life in and with God. If the purpose of the sin was the desire of selfdeification, the repentance aims to reach the supreme likeness of God through the work of the virtues, virtues that cannot be fulfilled only being in communion with Christ, communion that is possible only in the Church through the Holy Sacraments. The

whole New Testament revolves around the idea of the man's returning to God, leaving the ways that lead to destruction and the entry into normality, normality understood as an experience of the man living with God, this thing being fully shown by the first pages of the Sacred Scripture, especially in Genesis. Here it says that the man's relationship with his Creator was a relationship of familiarity, like that between a father and his son. The beginning of the Gospel of Jesus Christ actually begins with the call to repentance, and this call is made by John the Forerunner of the Lord (Mt.3,2). This call of Saint John had a preparatory mission for people to repent of sins, not as a punishment, and to get the forgiveness easier later. It was, in fact, a call meant to make fruitful the hearts of men, to prepare the soil that later the saving grace could spring up quietly. The Preparation of this soil demanded the people to have an honest conversation which later was to be crowned by good deeds, the fruits of the virtue. After this work of preparing men to receive Him Who really brings the salvation, the true kingdom of grace begins in which all acts foreshadowed in earlier ages now find true fulfillment. The Beginning of the Holy Gospel coincides with the beginning of our Savior's preaching gospel. Everything that until now has been called shadow and prefigured: the law of Moses, the Psalms, Prophets, the world religions, now meet in a single point: *"The time has come,"* (Mc.1,15). And at this point all aim to a single purpose: the Kingdom of Heavens, and the completion of this path has a single coordinated way: *"The time has come," Repent and believe the good news!" Repent and believe the gospel"* (Mt.4,17; Mk. 1:15).

St. Maximus the Confessor puts face to face the two kinds of sorrow, showing at the same time the characteristics of each: the irrational sadness of the many people pressing the soul because it is devoid of pleasure or of material goods. These things arouse in the man the tendencies that are contrary to the nature and make him flee away from those that he does not have to run, being useful for him, the rational and attempted by the wise men in the divine knowledge. Because the fruits of the sorrow after God are the happiest because through it the mercy from God is gained and therefore the salvation of the soul, the Holy Fathers urge the ascetic to the divine, to have it always, for it is as useful for the soul as the air is for the body. The reason of grief for God is to reach the perfection, because this is what the repentance aims to: to break the ties of the passions to be able to fly to the heights of God.

The following basic guidelines can be drawn as a result of this research: **The Relationship between the Old Testament and the New Testament is confirmed by the link between Adam , the humanity's protofather and Jesus Christ, the New Adam.**

“The truth in the Jewish religion is based on the law given the "true God" (2 Par.15,3). It thus highlights the connection: God- truth, God-virtuous life, God-knowledge. This is the meaning of the text in Leviticus 18.4 -5: *"You must obey my laws and be careful to follow my decrees. I am the LORD your God. Keep my decrees and laws, for the person who obeys them will live by them. I am the LORD."* **The truth is identical with the virtue, especially the requirements and effects as a divine command!** *"He is the Rock, his works are perfect, and all his ways are just. A faithful God who does no wrong, upright and just is he. "(Dt.32,4).* Thus, the Word and God's law are to man the truth and the source of knowing the truth. The Hebrew term for "truth" אֱמֶת ('emeth) meant a secure reality, valid, firm, solid. It also may have the sense of "strong", "stability", "testimony" (judgment), "divine teachings", "true teaching", "confidence" thus **giving it a moral-spiritual close to the Divine justice ,which subsumes the idea of virtue.**

As word of the Hebrew law, so by taking the legal nature, the term "truth" designates a truth of a case or a trial. **The man who is pious, religious, qualified from a cultic point of view is one who believes the truth and it testifies it through the behavior as a virtue:** *"The upright does justice and has truth in his heart" (Ps. 14.2).* The virtuous man with the mind centered on the truth , has a life that God likes. This in the religious sphere. But the implications are much higher and they extend the scope of the law (here the word "right", in Greek is designated by δική) and already enter into the social sphere. In the Mosaic law theory, the deviation from the revealed divine truth is not only a violation of the law, but also - and here we can notice one essential point: **the metamorphosis of the sacred truth in the virtue. Any offense concerning the truth of the commandments revealed by God is a sin,** and vice versa, sins are crimes. The Old Testament knows very well the notion of *guilt* - אָשָׁם ('ašam) and primarily that of objective *guilt* that attracts man, resulting his sins before God. **Only the man is only guilty of lack of communion with God and therefore he needs repentance. The**

offering for the sin was not seen as a purification for the individual, but above all as a way to get God's forgiveness by offering a "redemption" - כֹּפֶר (*kofer*) for his deed, so to the whom "atonement" was given. In this way, the Jewish conception establishes that, the one who leads to victory is מָשִׁיחַ (*Mašiyah*), meaning "Saviour". The terms יֵשַׁע (*yeshā`*) and גָּאֹל (*gha'al*) refer henceforth to a release that has a welfare of those involved. The idea was extended to be applied not only to the issue of physical redemption of Israel, but also to the spiritual one (Ps.130,8) and to the virtuous renewal (Ir.31,30-34, 32.39 to 40; Iz.2,17-20; 36.26; 37.23 to 28).

Thus, the closer the man gets to God, the more he knows how far He is and the more he goes forward on the path of perfection, the more it seems to him not to even begin walking on it; and the more he cleans his sins, the sinner he considers himself and cries for his mistakes and repented of them. To receive healing of his mistakes, he must know his multitude of mistakes and repents for them. To receive the Holy Spirit, the human soul must first feel how much it needs it.

Keywords: *The Old Testament, virtue, love, sin, penitence, salvation*

BIBLIOGRAFIE

EDIȚII ALE SFINTEI SCRIPTURI ȘI ALE NOULUI TESTAMENT,

CĂRȚI DE CULT:

1. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, sprijinit pe numeroase alte osteneli, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2001.
2. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.
3. BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită acum a doua oară sub îndrumarea și purtarea de grijă a Preafericitului Părinte † Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1975.
4. BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eißfeldt, P. Kahle ediderat, R. Kittel, Editio quinta emendata opera A. Schenker, Deutsche Bibelgesellschaft, 1997.
5. BIBLIA SACRA iuxta VULGATA VERSIONEM, adiuvantibus B. Fischer, I. Gribomont, H.F.D. Sparks, W. Thiele, rensuit et brevi apparatu instruxit, R. Weber, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1983.
6. BIBLIA PATRISTICA, *Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique. Des origines à Clément d'Alexandrie et Tertulien*, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1975.
7. NOVUM TESTAMENTUM GRÆCE ET LATINE, Utrumque textum cum Apparatu critico imprimendum curavit D. Eberhard Nestle novis curis elaboravit Erwin Nestle, Editio Sexta decima, Privilegierte Wuttemberghische Bibelanstalt, Stuttgart, 1954.

8. SEPTUAGINTA, *Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes* edidit Alfred Rahlfs, Editio altera quam recognovit et emendavit Robert Hannart, Duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 2006.
9. SEPTUAGINTA, (coord. Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu), trad. Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, în colaborare cu Pr. Ioan-Florin Florescu, vol. I, Colegiul Noua Europă, Editura Polirom, Iași, 2004.
10. THE HOLY SCRIPTURES, HEBREW AND ENGLISH, The Bible Society in Israel, Jerusalem, Israel, 1997.
11. TRIOD, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

IZVOARE PATRISTICE:

12. ANTONIE CEL MARE, Sfântul, *Învățăături despre viața monahală*, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. I, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Membru al Academiei Române, Editura Harisma, București, 1992.
13. ATHANASII, ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI, S.P.N., *Liber de incarnatione Verbi Dei et contra Arianos*, tom. XXVI, în *Patrologiæ cursus completus, Series Græca*, ed. J.-P. Migne, Paris, 1857-1868.
14. BASILII, CÆSARÆ CAPPADOCIÆ ARCHIEPISCOPI, S.P.N., *Homiliæ Quod Deus non est auctor malorum*, tom XXI, în *Patrologiæ cursus completus, Series Græca*, ed. J.-P. Migne, Paris, 1885.
15. CLEMENT ALEXANDRINUL, *Stromate*, în *Scrieri*, partea a doua, trad. și note Pr. Dumitru Fecioru, în Coll., *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 5, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
16. DIONISIE AREOPAGITUL, Sfântul, *Despre numirile dumnezeiești*, în *Opere complete*, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Paideia, București, 1996.

17. *Epistola Sfântului Ignatie Teoforul către Romani*, în „*Scrierile Părinților Apostolici*”, trad., note și indici de Pr. Dumitru Fecioru, în Coll. „*Părinți și Scriitori Bisericești*”, vol. 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
18. GRIGORIE AL NYSSEI, Sfântul, *Despre suflet și înviere*, în „*Scrieri exegetice, dogmatico-polemice și morale*”, trad. Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, în Coll. „*Părinți și Scriitori Bisericești*”, vol. 31, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
19. GRIGORIE PALAMA, Sfântul, *Cuvânt pentru cei ce se liniștesc cu evlavie. Despre rugăciune*, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, ed. a II-a, vol. VII, trad. introducere și note Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1999.
20. IOAN DAMASCHIN, Sfântul, *Dogmatica*, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Editura Scripta, București, 1993.
21. IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Omilii la Matei*, în *Scrieri*, partea a III-a, trad. Pr. Dumitru Fecioru, Coll. „*Părinți și Scriitori Bisericești*”, vol. 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
22. IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Omilii la Facere I*, trad. Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
23. IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Omilii despre pocăință*, trad. Pr. Prof. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
24. IRENÆI EPISCOPI LUGDUNENSIS ET MARTYRIS, Sancti, *Detectionis et eversionis falso cognominatae agnitionis seu Contra omnes Hæereses libri quinque* (Ἐλέγχο καὶ ἀνατροπῆς τῆς ψεύδωνύμου γνώσεως βιβλία πέντε), tom VII, col. 437-1224, in *Patrologiæ cursus completus, Series Græca*, ed. J.-Paul Migne, Paris, 1865.
25. IUSTIN MARTIRUL, Sfântul, *Dialogul cu iudeul Trifon*, trad. Pr. Prof. Olimp Căciulă, în Coll. „*Părinți și Scriitori Bisericești*”, vol.2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
26. IUSTIN MARTIRUL ȘI FILOSOFUL, Sfântul, *Apologia I și II*, în *Apologeti de limbă greacă*, trad. Pr. Prof. Olimp N. Căciulă, în Coll. „*Părinți și Scriitori Bisericești*”, vol. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București.

27. MAXIM MĂRTURISITORUL, Sfântul, *Capete despre dragoste*, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, ed. a II-a, vol. II, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas, București, 1999.
28. MAXIM MĂRTURISITORUL, Sfântul, *Capete gnostice*, în *Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. II, trad., introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Membru al Academiei Române, Editura Harisma, București, 1993.
29. NICHITA STITHATUL, Sfântul, *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, vol. VI, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.
30. ORIGEN, *Scrieri alese – din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, în Coll. „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 6, trad. Pr. Prof. Teodor Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981.
31. NICHITA STITHATUL, Cuviosul, *Cele 300 de capete despre făptuire, despre fire și despre cunoștință*, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. 6, trad., introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1977.
32. TEOFAN ZĂVORĂTUL, Sfântul, *Viața lăuntrică*, trad. Elena Dulgheru, Editura *Σοφία*, București, 2000.
33. TIHON DIN ZADONSK, Sfântul, *Despre pocăință și roadele pocăinței*, trad. Adrian și Xenia Tănăsescu - Vlas, Editura *Σοφία*, București, 2000.
34. VARSANUFIE, Sfântul, *Scrisori duhovnicești*, în *Filocalia*, vol. 11, trad. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990.
35. VASILE CEL MARE, Sfântul, *Omilii*, în *Scrieri*, partea I, *Omilii la Hexaemeron, Omilii la Psalmi, Omilii și cuvântări*, trad., introd., note și indici de Pr. Dumitru Fecioru, Coll. „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. 17, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986.
36. VASILE CEL MARE, Sfântul, Sf. PAHOMIE CEL MARE, Sf. IOAN CASIAN, Sf. BENEDICT, *Rânduilele vieții monahale*, Editura *Σοφία*, București, 2002.

IZVOARE FILOSOFICE ȘI ISTORICO – LITERARE:

37. ARISTOTEL, *Ethica Nicomahică*, trad. Stella Petecel, Editura Științifică și Pedagogică, București, 1988.
38. ARISTOTEL, *Metafizica*, trad. Ștefan Bezdechi, Editura IRI, București, 1996.
39. ARISTOTEL, *De anima, (Despre suflet)*, trad. și note N. I. Ștefănescu, Editura Științifică, București, 1969.
40. BALCA, Diac. Prof. Dr. Nicolae, *Istoria filosofiei antice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
41. CASSIRER, Ernst, *Filosofia Luminilor*, trad. Adriana Pop, Editura Paralela 45, București, 2003.
42. FEUERBACH, Ludwig, *The Esence of Christianity*, translated by George Eliot, Harper & Row, New York, 1957.
43. HESIOD, *Munci și zile*, trad. Ștefan Bezdechi, Editura Științifică, București, 1957.
44. JOSEPHUS, Flavius, *Antichități iudaice*, trad. Ioan Acsan, Editura Hasefer, București, 2007.
45. PHILON DIN ALEXANDRIA, *Viața lui Moise*, trad. Ion Acsan, Editura Hasefer, București, 2003.
46. PLATON, *Cratylus*, trad. Sorin Noica, în Platon, *Opere*, (vol. III), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
47. PLATON, *Sofistul* trad. Constantin Noica, în Platon, *Opere*, (vol. VI), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
48. PLOTIN, *Enneade*, I-II, Ediție bilingvă, Coll. Cogito, trad. și comentarii de Vasile Rus, Liliana Peculea, Alexander Baumgarten, Gabriel Chindea, Editura IRI, București, 2003.
49. VERGILIUS, Publius Maro, *Eneida*, trad. George Coșbuc, ediția Stella Petecel, Editura Univers, București, 1980.

LUCRĂRI :

50. AL-GEORGE, Sergiu, *Arhaic și universal*, Editura Eminescu, București, 1981.
51. BAUCKHAM, Richard, *God Crucified: Monotheism and christology in the New Testament*, Published by Wm. B. Eerdmans Publishing, Grand Rapids, Michigan, U.S.A., 1998.
52. BRIA, Pr. Prof. Dr. Ion, *Tratat de Teologie Dogmatică și ecumenică*, Editura România creștină, București, 1999.
53. BROWN, Raymond E., Joseph A. FITZMYER, Roland E. MURPHY, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, (vol.I), trad. și prelucrare în limba română Pr. Dumitru Groșan, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2005.
54. BUNEA, Ioan, *Psihologia rugăciunii*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2002.
55. BUSSINI, François, *L'Homme pécheur devant Dieu*, Coll. Cogitatio Fidei, N° 91, Théologie et anthropologie, Les Éditions du Cerf, Paris, 1978.
56. CAIRNS, Earle E., *Creștinismul de-a lungul secolelor (o istorie a Bisericii creștine)*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2007.
57. CAVALLIER, François, Jean Paul FERRAND, Philippe DUCAT, Pierre MAGNARD, *Omul. Sinteze filozofice*, Editura Antet, Oradea, 1999.
58. *Cele cinci cuvântări teologice ale Celui între Sfinți Părintelui nostru Grigorie de Nazianz*, trad. și note de Pr. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Anastasia, București, 1993.
59. CORNEANU, IPS Nicolae, †Mitropolit al Ardealului, *Patristica mirabila*, Editura Polirom, Iași, 2001.
60. CORNÎTESCU, Pr. Prof. Constantin, *Învățătura despre mântuire a Sfântului Vasile cel Mare*, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
61. COSMA, Doru, *Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției. Cu un interludiu despre Inchiziție*, Editura Sport-Turism, București, 1982.
62. ELIADE, Mircea, *Fragmentarium*, Editura Humanitas, București, 1992.
63. EVDOKIMOV, Paul, *Vârstele vieții spirituale*, trad. Pr. Prof. Ion Buga, Editura Christiana, București, 1993.

64. FELEA, Pr. Ilarion V., *Pocăința, studiu de documentare teologică și psihologică*, Teză de doctorat, Editura Scara, București, 2000.
65. FELMY, Karl Christian, *Dogmatica experienței ecleziale*, trad. Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, Editura Deisis, Sibiu, 1999.
66. FILIORAMO, Giovanni (coord.), *Manual de Istorie a Religiilor*, trad. Mihai Elin, Editura Humanitas, București, 2003.
67. FILIPESCU, Prof. Dr. doc. Ion P., *Dreptul Familiei*, ed. a II-a, Tipografia Universității București, București, 1976.
68. FLOCA, Arhid. Prof. Dr. Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și Comentarii*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
69. GOLDSTEIN, Țicu, *Schiță a istoriei poporului evreu*, trad. Carol Litman, Editura Hasefer, București, 1997.
70. GRIGORAȘ, Pr. Costachi, „...Mergând învățați toate neamurile...” *Bazele hristologice și patristice ale cateheticii și omileticii*, Editura Trinitas, Iași, 2000.
71. GROZEA, Lucian, *Gnoza. Jocurile ființei în gnoza valentiniană orientală. Aspecte ale gnosticismului de tip siro-egiptean după mărturiile patristice, filosofice și copte*, Editura Paideea, București, 2001.
72. HUNTINGTON, Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, trad. Radu Carp, Editura Antet, București, 1998.
73. ICĂ, Ioan I. jr. și Germano MARANI (coord.), *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente, Documente, Analize, Perspective*, Editura Deisis, Sibiu, 2002.
74. ILIN, Ivan, „Despre Familie” în *Viața de familie*, trad. Adrian Tănăsescu- Vlas, Editura *Σοφία*, Editura Cartea Ortodoxă, București, 2009.
75. IOANNES CHRISOSTOMOS, Saint, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Romani*, trad. Arhim. Theodosie Ploieșteanu, Editura Atelierele grafice SOCEC, Societate anonimă, București, 1906.
76. IOSIF, Gheron, *Mărturii din viața monahală II*, trad. Pr. Dr. Constantin Coman, Editura Bizantină, București, 1996.
77. LARCHET, Jean-Claude, *Creștinul în fața bolii, suferinței și a morții*, trad. Marinela Bojin, Editura *Σοφία*, București, 2006.

78. MACDONALD, William, *Comentariul biblic al credinciosului (Vechiul Testament)*, trad. Doru Motz, Editura Lampadarul de Aur, Oradea, 2002.
79. MALIM, Tony, *Procese cognitive*, trad. Gina Ilie, Editura Tehnică, București, 1999.
80. MANOLACHE, Ștefan, *Dualismul gnostic și maniheic din perspectivă teologică*, Editura Paralela 45, București, 2000.
81. MARCHIȘ, Protos. Iustin, *Chipul creștin al omului politic, în Teologie și politică - De la Sfinții Părinți la Europa unită*, volum coordonat de Miruna TĂTARU-CAZABAN, Editura Anastasia, București, 2004.
82. MARCU, Diacon Dr. Grigorie T., *Antropologia paulină*, Sibiu, 1941.
83. MEYENDORFF, John, *Unité de l'Empire et divisions des chrétiens*, Les Éditions du Cerf, Paris, 1993.
84. MIHĂLCESCU, Preot Ioan, *Dogmatica Iubirii*, Editura România Creștină, București, 1998.
85. MIHOC, Pr. Prof. Dr. Vasile, *Sfânta Evanghelie de la Ioan*, vol. 1, Editura Teofania, Sibiu, 2003.
86. MIHOC, Prof. Dr. Constantin, *Taina căsătoriei și familia creștină*, Editura Teofania, Sibiu, 2002.
87. MLADIN, †Mitrop. Dr. Nicolae, Prof. Diac. Dr. Orest BUCEVSCHI, Prof. Dr. Constantin PAVEL, Prof. Dr. Ioan ZĂGREAN, *Teologia Morală Ortodoxă*, vol. I : Morala generală, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.
88. MOLDOVAN, Pr. Prof. Ilie, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii*, vol. II, tipărită la tipografia Episcopiei Ortodoxe, Alba Iulia, 1996.
89. MOLTSMANN, Jürgen, *The Church in the Power of the Spirit: A Contribution to Messianic Ecclesiology*, Harper & Row, New York, 1977.
90. MORRIS, Henry M., *Creționismul științific*, trad. Dr. Iosif Țon, Societatea Misionară Română, București, 1992.
91. NEHER, André, *Moise și vocația iudaică*, trad. Țicu Goldstein, Editura Hasefer, București, 2002.
92. NEHER, André, *Exilul cuvântului. De la tăcerea biblică la tăcerea de la Auschwitz*, trad. Ștefan Iureș, Editura Hasefer, București, 2002.
93. NELLAS, Panayotis, *Omul-animal indumnezeit*, studiu introductiv și trad. Ioan Ică Jr., Editura Deisis, Sibiu, 1994.

94. NOICA, Constantin, *Rostirea filosofică românească*, Editura Științifică, București, 1970.
95. NORMAN, Solomon, *Iudaismul. Foarte scurtă introducere*, trad. Florin Sicoe, Editura Diverta, București, 2003.
96. OLTEANU, Prof. Dr. Pandele, *Floarea darurilor*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1992.
97. PAPADOPOULOS, Prof. Dr. Stylianos G., *Patrologie*, vol. 1, trad. Lect. dr. Adrian Marinescu, Editura Bizantină, București, 2006.
98. PAPADOPOULOS, Prof. Dr. Stylianos G., *Vulturul rănit. Viața Sf. Grigorie Teologul*, trad. Pr. Dr. C. Coman și Diac. Cornel Coman, Editura Bizantină, București, 2002.
99. PETERCĂ, Vladimir, *Drama lui Iob, drama omului*, Editura Institutului Teologic Romano-Catolic, Iași, 1997.
100. PETERCĂ, Vladimir, *Mesianismul în Biblie*, Editura Polirom, Iași, 2003.
101. PETRARU, Pr. Gheorghe, *Misiologie Ortodoxă*, Vol. I.: Revelația divină și misiunea Bisericii, Editura Panfilius, Iași, 2002.
102. POPESCU, Pr. Prof. Dumitru, *Teologie și cultură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
103. POWER, John, *Mission Theology Today*, Gill and MacMillan, Dublin, 1970.
104. PLEȘU, Andrei, *Limba păsărilor*, Editura Humanitas, București, 1994.
105. PREDĂ, Radu, *Jurnal cu Petre Țuțea*, Editura Humanitas, București, 1992.
106. PRELIPCEAN, Pr. Prof. Vladimir, Pr. Prof. Nicolae NEAGA, Pr. Prof. Gh. BARNA, Pr. Prof. Mircea CHIALDA, *Studiul Vechiului Testament*, ed. a III-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2003.
107. RAD, Gerhard von, *Old Testament Theology (The Theology of Israel's Profetic Traditions)*, SCM. Press LTD, London, 1975.
108. RADU, Pr. Prof. Dr. Dumitru Gh., *Repere morale pentru omul contemporan*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007.
109. RAHNER, Karl, *Tratat fundamental despre credință. Introducere în conceptul de creștinism*, trad. Marius Taloș, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2005.
110. RUPNIK, Marko Ivan P., *Cuvinte despre om*, 2 vol., (vol. I: *Persoana – ființă a Paștelui*), trad. Maria-Cornelia Oros, Editura Deisis, Sibiu, 1997.

- 111.SCHMEMANN, Alexander, *Euharistia, Taina împărăției*, trad. Pr. Boris Rădulescu, Editura Anastasia, București, 1993.
- 112.SCHULTZ, Samuel J., *Călătorie prin Vechiul Testament*, trad. Agnes Dragomir, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2008.
- 113.SCRIMA, André, *Antropologia apofatică*, Editura Humanitas, București, 2005.
- 114.SEMEN, Pr. Petre, *Experiența umanului cu divinul după Sfânta Scriptură. Teologie biblică*. Editura Performantica, Iași, 2007.
- 115.SEMEN, Pr. Conf. Dr. Petre, *Învățătura despre sfânt și sfințenie în cărțile Vechiului Testament*, Editura Trinitas, Iași, 1993.
- 116.SEMEN, Pr. Petre, *Așteptând mântuirea*, Editura Trinitas, Iași, 2000.
- 117.SEMEN, Pr. Petre, *Introducere în teologia profeților scriitori*, Editura Trinitas, Iași, 2008.
- 118.SEMEN, Prof. Dr. Pr. Petre, *Arheologia Biblică în actualitate*, Editura Trinitas, Iași, 1997.
- 119.SEMEN, Prof. Dr. Pr. Petre, *Introducere în teologia biblică a Vechiului Testament*, Editura Trinitas, Iași, 2008.
- 120.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă* pentru Institutele teologice, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978.
- 121.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, ed. a II-a, vol. 1, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
- 122.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 2003.
- 123.STĂNILOAE, Pr. Dumitru, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Sibiu, 1943.
- 124.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Editura Cristal, București, 1995.
- 125.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.
- 126.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Sf. Chiril al Alexandriei, Comentariu la Evanghelia după Ioan*, Craiova, 1993.
- 127.STĂNILOAE, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000.

- 128.ŞAFRAN, Alexandru, *Israel și rădăcinile sale. Teme fundamentale ale spiritualității evreiești*, trad. Țicu Goldstein, Editura Hasefer, București, 2002.
- 129.TAPERNOUX, Marc, *Viitorul în lumina profețiilor*, Gute Botschaft Verlag, Dillenburg, West Germany, Editura Adunarea Creștină, București, 1990.
- 130.THUNBERG, Lars, *Antropologia teologică a Sf. Maxim Mărturisitorul. Microcosmos și mediator*, trad. Anca Popescu, Editura Σοφία, București, 2005.
- 131.TIHON DIN ZADONSK, Sfântul, *Despre păcate*, trad. Adrian și Xenia Tănăsescu – Vlas, Editura Σοφία, București, 2000.
- 132.TILlich, Paul, *Histoire de la pensée chrétienne*, traduction d'anglais par Lionel Jospin, Édition Payot, Paris, 1970.
- 133.ȚUȚEA, Petre, *Mircea Eliade*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2007.
- 134.ȚUȚEA, Petre, *Între Dumnezeu și neamul meu*, Fundația Anastasia – Editura Arta Grafică, București, 1992.
- 135.VASILESCU, Diac. Prof. Dr. Emilian, *Istoria Religiilor*, ed. a III-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1998.
- 136.VERZAN, Pr. Dr. Sabin, *Sfântul Apostol Pavel*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
- 137.VIANU, Ion, *Introducere în psihoterapie*, Editura Facla, Cluj-Napoca, 1975.
- 138.VIANU, Tudor, *Filosofia culturii și teoria valorilor*, Editura Nemira, București, 1998.
- 139.VIZITIU, Pr. Lect. Mihai, „Familia și învățăturile Mântuitorului și a Sfinților Părinți”, în vol. *Familia creștină azi*, Editura Trinitas, Iași, 1995.
- 140.VLACHOS, †Mitropolit Hierotheos, *Boala și tămăduirea sufletului în tradiția ortodoxă*, trad. Constantin Făgețan, Editura Σοφία, București, 2001.
- 141.VLACHOS, †Mitropolit Hierotheos, *Psihoterapia Ortodoxă*, Editura Învierea, Timișoara, 1998.
- 142.VLASTOS, Gregory, *Socrates: Ironist and Moral Philosopher*, Cornell University Press, Ithaca, New York, 1991.

STUDII ȘI ARTICOLE:

- 143.ABRUDAN, Pr. Prof. Dumitru, *Mântuirea și sensul ei comunitar în scrierile profetice ale Vechiului Testament*, în rev. „*Studii Teologice*” (ST), Seria a II-a, Anul XXVII (1975), nr. 1-2, pp. 35-40.
- 144.ACHIMESCU, Pr. Prof. Dr. Nicolae, *Configurația divinului dintr-o perspectivă istorico-fenomenologică*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Serie nouă, XI Anul (LXXVII) 2001, nr. 1-7, pp. 31-48.
- 145.CIOBOTEA, Doctorand Dan Ilie, *Timpul și valoarea lui pentru mântuire în Ortodoxie*, în rev. „*Ortodoxia*” (O), Anul XXIX (1977), nr. 2, pp. 196-207.
- 146.COHEN, Rabin Shear Iashuv, *Ierusalimul în cartea Psalmilor*, în rev.„*Teologie și Viață*” (TV), Seria a II-a, Anul L (1998), nr. 5-12, pp. 62-63.
- 147.COMAN, Prof. dr.Vasile, *Familia în lumina Sfintei Scripturi*, în rev.„*Mitropolia Banatului*” (MB), Anul XVII (1967), nr. 1-3, pp. 8-24.
- 148.CORNÎTESCU, Drd. Emilian, *Raporturile dintre părinți și copii după cărțile didactice ale Vechiului Testament*, în rev. „*Studii Teologice*” (ST), Seria a II-a, Anul XX (1969), nr. 1-2, pp. 100-113.
- 149.COSMA, Pr. Prof. Dr. Sorin, *Privire comparativă între eros și agape*, în rev. „*Altarul Banatului*”(AB), Anul XIII (LII), 2002, nr.7-9, pp. 51- 68.
- 150.GALITIS, George, *Revelație, inspirație și exegeză biblică în înțelegere ortodoxă*, trad. Mircea Basarab, în rev. „*Mitropolia Ardealului*” (MA), Anul XXVI (1981), nr. 1-3, pp. 27-34.
- 151.GHEORGHE, Pr. Constantin, *Ierarhia bisericească după Epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în rev. „*Studii Teologice*”(ST), Seria a II-a, Anul XXIII (1971), nr. 7-8, pp. 497-505.
- 152.HANSON, Paul D., *War, Peace and Justice in Early Israel*, în *Bible Review* 3, nr. 3 (1987).
- 153.LOSSKY, Vladimir, *Tradiție și tradiții*, trad. Paraschiv V. Ion, în rev. „*Studii Teologice*” (ST), Seria aII-a, Anul XXII (1970), nr.7-8, pp. 585-598.
- 154.MAZILESCU, Pr. Asist. Dr. Grigore, *Profețiile mesianice cuprinse în cartea Profetului Ieremia, reflectate în Noul Testament*, în rev. „*Studii Teologice*”(ST), Seria a II-a, Anul LIII (2001), nr. 1-2, pp. 137-151.

- 155.MIHOC, Pr. Asist Vasile, *Omul – chip și asemănare a lui Dumnezeu – deși poartă ranele păcatelor*, în rev. „*Mitropolia Ardealului*” (MA), Anul XXVI (1981), 3-4, pp. 549-559.
- 156.MIRCEA, Pr. Ioan, *Despre Sfintele Taine*, în rev. „*Ortodoxia*” (O), Anul XXXI (1979), nr. 3-4, pp. 461-476; 477-484.
- 157.MIRON, Pr. Dr. Dan, *Copilul, marea dimensiune a vieții*, în rev. „*Altarul Banatului*” (AB), Anul III (1992), nr. 1-3, pp. 26-39.
- 158.PETRARU, Pr. Lect. Gheorghe, *Familia creștină-perspective misionare și ecumeniste*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Serie nouă, Anul IV (LXX) 1994, nr. 5-7, pp. 76-88.
- 159.PETRICĂ, Preot Vasile, *Pregătirea credincioșilor în vederea primirii Sfintelor Taine*, în rev. „*Mitropolia Banatului*”, Anul XXIX (1979), nr. 7-9, pp. 425-438.
- 160.POPA, Pr. Prof. Dr. Gheorghe *Întrebarea lui Iov și misterul suferinței umane*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Anul XI (2001), nr. 1-7, pp. 75-80.
- 161.PRELIPCEANU, Pr. Prof. Vladimir, *Mesianismul lui Iisus în raport cu mesianismul iudaic*, în rev. „*Mitropolia Moldovei și Sucevei*” (MMS), Anul XLV (1969), nr. 1-2, pp. 21-35.
- 162.PRELIPCEANU, Pr. Prof. Vladimir, *Probleme sociale în Vechiul Testament*, în rev. „*Studii Teologice*”(ST), Anul I (1949), nr.1-2, pp. 25-28.
- 163.RĂDUCĂ, Pr. Asist. Dr. Vasile, *Căsătoria - taină a dăruirii și desăvârșirii persoanei*, în rev. „*Studii Teologice*”(ST), Anul XLIV (1992), nr. 3- 4, pp. 130-138.
- 164.RĂDUCĂ, Pr. Conf. Dr. Vasile, *Familia și împărăția lui Dumnezeu după Sfânta Scriptură*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Anul XI (2001), nr. 1-7, pp. 81-94.
- 165.RUSU, Drd.Constantin, *Repere actuale în hermeneutica Psalmului 1*, în rev. „*Theologia Pontica*” (ThP), Anul II (2009), nr. 2-4, pp. 342-363.
- 166.SAUCĂ, Ioan, *Taina Sfântului Botez de-a lungul vremii*, în rev „*Mitropolia Banatului*” (MB), Anul XXXIV (1984), nr. 7-8, pp. 289-298.
- 167.SAVA, Pr. Lector Dr. Viorel, „*Limbajul liturgic*” al lui Dumnezeu, în rev. „*Candela Moldovei*”(CM), nr. 01 /1999, pp. 5-17.
- 168.SEMEN, Pr. Prof. Dr. Petre, *Trăirea autentică în viziunea biblică*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Serie nouă, Anul VI (LXXII) 1996, nr. 7-12, pp. 65-78.
- 169.SEMEN, Pr. Prof. Dr. Petre, *Importanța familiei în Vechiul Testament*, în rev. „*Teologie și Viață*” (TV), Serie nouă, Anul XIX (LXXXV) 2009, nr. 5-8, pp. 31-39.

170. STAN, Pr. Conf. Dr. Alexandru I., *Dumnezeu-Duhul Sfânt – înnoitorul a toată făptura din perspectiva actuală a Ortodoxiei*, în rev. „Ortodoxia” (O), Anul XLI (1990), nr. 2, pp. 180-210.
171. STĂNILOAE, Pr. Prof. Dumitru, *Taina Euharistiei, Izvor de viață spirituală în Ortodoxie*, în rev. „Ortodoxia”(O), Anul XXXI (1979), nr. 3-4, pp. 499-510.
172. STOINA, Drd. Liviu, *Valoarea binelui în viața creștină*, în rev. „Studii Teologice”(ST), Seria a II - a, Anul XXXVII (1985), nr. 9-10, pp. 647-665.
173. ȘIRAT, Rabin René Samuel, *Mesajul pe care Biblia îl transmite omului contemporan*, în rev. „Teologie și Viață”(TV), Serie nouă, Anul VIII (LXXXIV) 1998, nr. 5-12, pp. 65-67.
174. TARAZI, Drd. Nadim *Iisus Hristos și Legea mozaică sau raportul dintre creștinism și iudaism, după Matei V*, în rev. „Ortodoxia” (O), Anul XXV (1973), nr. 4, pp. 621-628.
175. TODORAN, Pr. Conf. Dr. Simion, *Poruncile Decalogului în lumina Noului Testament*, în rev. „Călăuza Ortodoxă”(CO), Anul VII (2002), nr. 2, pp. 18-105.
176. VAIDA, Pr. Vasile, *Familia creștină*, în rev. „Mitropolia Moldovei și Sucevei” (MMS), Anul LXIV (1988), nr. 1-4, pp. 234-245.

DICȚIONARE, ENCICLOPEDII,

GRAMATICI, CONCORDANȚE BIBLICE, LEXICOANE:

177. ABBOTT-SMITH, George, *A Manual Greek Lexicon of the New Testament*, T & T Clark Ltd., Edinburgh, Scotland, 1999.
178. *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, based of the Lexicon of William GESSENIUS, as translated by Edward Robinson, Riverside Press, Cambridge, 1939.
179. ATTIAS, Jean-Christophe, Esther BENBASSA, Coll. LAROUSSE, *Dicționar de civilizație iudaică*, trad. Șerban Velescu, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999.
180. BAKER, D.R.E Warren., Eugene CARPENTIER, Ph. D., *The Complete Wordstudy Dictionary Old Testament*, AMG Publishers, Chattanooga, Tennessee, 2003.
181. BARCLAY, William, *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*, trad. Doris Laurențiu, Societatea Misionară Română, Wheaton, Illinois, U.S.A., 1992.

- 182.FREEDMAN, Noel, Gary A. HERION, David F. GRAF and John David PEINS, *The Anchor Bible Dictionary*, Volume 4, Doubleday, New York, 1992.
- 183.VILLER, M., *Dictionnaire de Spiritualité Ascétique et Mystique*, Édition Beauchesne, Paris, 1932.
- 184.BECESCU, Enric, *Gramatica practică a limbii sanscrite*, vol. I: Fonetica, Lexicologia, Morfologia nominală, Compunerea cuvintelor, Tabele de paradigme nominale, Editura Y, București, 2003.
- 185.BECHTEL, William, George GRAHAM (Editors), *A Companion to Cognitive Science*, Blackwell Publishers Ltd., 1998.
- 186.BERTHOLET, Alfred, *Dicționarul religiilor*, trad. Gabriel Decuble, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1995.
- 187.BLACKBURN, Simon, *Oxford Dictionary of Philosophy*, Oxford University Press, 2005.
- 188.BONDALICI, Pr. Icon. Dumitru, *Enciclopedia marilor personalități din Vechiul și Noul Testament*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2005.
- 189.BRANIȘTE, Pr. Prof. Dr. Ene, Prof. Ecaterina BRANIȘTE, *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, Editura Diecezană, Caransebeș, 2001.
- 190.CARREZ, Maurice, MOREL, François, *Dicționar grec-român al Noului Testament*, trad. Prof. Gheorghe Badea, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1999.
- 191.CORNÎȚESCU, Pr. Prof. Dr., Emilian, Pr. Prof. Dr. Dumitru ABRUDAN, *Limba ebraică biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996.
- 192.COTOLULIS, Socratis, *Dicționar român-grec*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975.
- 193.DOUGLAS, J. D. (Ed.), *Dicționarul biblic*, trad. Liviu Pop și John Tipei, Editura Cartea
- 194.IONESCU, Lect. univ. Laurențiu, *Dicționarul studentului (ebraic-român)*, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 2006.
- 195.LÉON – DUFOUR, Xavier, *Vocabular de Teologie Biblică*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, 2001.